

Samtalsguide

Nyhetskoll gör en fördjupning med anledning av attacken på en gymnasieskola i Fagersta. Dina elever kan ha behov av att prata om det de sett och hört av händelsen och i programmet. De kan känna oro, ha frågor eller påverkas på olika sätt av det som hänt. Som lärare har du en viktig roll i att bemöta deras känslor och skapa en trygg miljö i klassrummet.

UR har i samarbete med Rädda Barnen sammanställt stöd och konkreta råd för att hjälpa dig att hantera svåra samtal med dina elever. Utgå gärna från detta när eleverna pratar om svåra ämnen. [Så kan du som lärare bemöta elever efter en kris](#)

Här är några ytterligare råd, särskilt riktade till dig som arbetar med äldre elever.

Bra att tänka på

- Förklara händelsen så rakt och enkelt som möjlig och var noga med att bara fokusera på det vi vet. Eftersom det ofta sprids rykten vid händelser där vi inte har alla fakta, så är det viktigt att uppmana eleverna att inte spekulera eller föra vidare obekräftad information.
- Lyft fram hur samhället hanterar situationen. Förmedla hopp genom att visa att det finns många som arbetar för att skapa trygghet.
- Låt eleverna veta hur du känner och prata om att olika personer kan reagera olika. Var dock varsam med att föra över din egen oro i för hög grad på dina elever.
- När eleverna samtalar om händelsen så kanske några elever bara vill prata med en annan person eller i en mindre grupp. Tvinga inga elever att prata i helklass om de inte vill. Några elever kanske till och med hellre vill använda tiden till att skriva ner sina tankar enskilt. Fråga om de vill att du läser deras text eller inte.
- Uppmana eleverna att söka upp dig eller en annan vuxen de litar på efter lektionen om de vill prata mer och få hjälp med hur de kan hantera sina känslor. '

- Tipsa eleverna om annat stöd som finns, till exempel barnrättsorganisationer, elevvården eller ungdomsmottagningar.
- Var närvarande och låt eleverna uttrycka sina tankar och känslor. Bekräfta deras oro och funderingar. Var uppmärksam på hur dina svar tas emot.
- Uppmuntra till frågande och ställ själv öppna frågor som "Vad tänker du om det här?" i stället för "Är du rädd?"
- Om eleverna frågar "Kan det hända här?" – svara lugnt och realistiskt utan att ge löften du inte kan hålla.
- Försök bejaka elevernas oro, men försök även leda dem vidare så att de inte fastnar i orostankar.

Om det uppstår kontroversiella åsikter

Det kan hända att några elever har hört extrema rykten eller stött på kontroversiella åsikter kring händelsen. Om det skulle uppstå hatiska eller starka åsikter så kan du förslagsvis bemöta dem såhär.

Skapa ett gynnsamt samtalsklimat

- Sätt upp ett antal samtalsregler, till exempel: alla elever har ansvar för att lyssna respektfullt, ingen elev ska ge kränkande kommentarer till någon annan.
- Om du som lärare inte kan svara på en fråga så kan du berätta det. Ta upp frågan vid nästa lektionstillfälle när du har tänkt igenom vad du vill svara.
- Ge eleverna betänketid. Se till att pausa mellan frågan och när diskussionen startar, gärna 3–5 sekunder.
- Arbeta gärna med EPA – enskilt, par, alla – för att få alla elev delaktiga. När hela klassen diskuterar kan det vara bra att använda handuppräckning eller olidfärgade lappar: "Hur många håller med?", "Har alla förstått?".
- Utgå från frågor som går ut på att förstå olika perspektiv, snarare än att beskriva åsikter.

Värna om saklighet

- Skilj på sak och person. Uppmana eleverna att de ska tycka till om frågan i sig, inte om personen.
- Både lärare och elev ska försöka att undvika att bedöma varandras svar. Svara "tack", "intressant" eller "spännande". Du som lärare kan gärna hjälpa till att sortera vad som är en tolkning och vad som är fakta när du ger respons.
- Uppmana eleverna att hela tiden ta reda på fakta. Vad vet de och vad vet inte?
- Be eleverna att utveckla sina svar genom att motivera, exemplifiera och förklara.
- Om de inte håller med någon annan, så är det bra om de förklarar varför och visar hur de själva tänker. Några förslag:
 - *Kan du förklara hur du menar?*
 - *Kan du ge ett exempel?*
 - *Är det fakta eller din åsikt?*
 - *Hur vet du det?*
 - *Vad skulle en annan synpunkt på det kunna vara?*

Fånga upp

- Se till att det finns tid över så att alla elever har fått säga det de vill. Sammanfatta diskussionen, antingen gemensamt i klassen, eller som exit tickets där eleverna skriver ner sina tankar anonymt på lappar.
- Se till att du är tillgänglig ifall någon elev vill ta kontakt med dig efteråt för att prata om känslor eller frågor som de inte kunde eller ville ta upp i helklass, alternativt öppna upp för att eleverna kan kontakta dig skriftligt.
- Ta gärna enskild kontakt efter lektionen med de elever som haft särskilt starka åsikter. Tacka för att de deltog idag och påminn dem också om att de har rätt till din egen åsikt så länge de inte kränker någon annans. Ta också enskild kontakt med en klass om du upplever att hen blivit ansatt under lektionen.

Här finns det fler program som kan stötta samtalet i klassrummet:

- [Nyhetskoll fördjupning – Så kan en inrymningsövning gå till](#)
- [Orka plugga – Vad menas med inrymning?](#)
- [Nyhetskoll fördjupning – Så kan du prata med en vän i kris](#)
- [Orka plugga – Strategier för att minska oro](#)
- [Sverige forskar – Hantera din oro](#)
- [Nyhetskoll fördjupning – Det går att säga om ensamma gärningsmän](#)

Upphovsrätten till innehållet i den här lärarhandledningen tillkommer UR, om inte något annat särskilt anges. Handledningen får endast kopieras, distribueras digitalt och visas i undervisningssammanhang.